

Hasan Serdar HOŞ

HAKLI SAVAŞ
ve
İNSANCIL HUKUK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	XI
TABLOLAR DİZİNİ	XV
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ	1

BÖLÜM I

Haklı Savaş Kuramı'nın Tarihsel Gelişimi ve Ortaya Çıkan Prensipier

A. Haklı Savaş Kuramı'nın Tarihsel Gelişimi	13
1. Ius ad Bellum- Ius in Bello Ayrımı	14
2. Yunan Geleneği ve Roma Hukuku.....	15
3. Dinlerin Ortaya Çıkışı ve Kurama Etkileri.....	23
i. Yahudilik	23
ii. Hristiyanlık	26
iii. Müslümanlık	32
4. Orta Çağ döneminde Haklı Savaş Kuramı.....	35
i. Kilise Hukuku.....	35
ii. Skolastik Düşünce.....	39

iii. Şövalyelik Kanunnamesi	42
5. Modern Dönemde Haklı Savaş Kuramı.....	46
i. Gerçekçiler.....	47
ii. Legalistler.....	54
iii. Hümanistler-Reformcular.....	61
6. Günümüzde Haklı Savaş Düşüncesi.....	67
B. Tarihsel Süreç Sonucunda Ortaya Çıkan Prensipler	72
1. Ius ad Bellum	73
i. Haklı Neden	74
ii. Meşru Otorite	75
iii. Meşru Amaç	75
iv. Uygunluk.....	76
v. Son Çare	76
vi. Başarı İhtimali.....	76
2. Ius in Bello	77
a. Ayrım Gözetme (Savaşan-Sivil Ayrımı)	77
b. Orantılılık	80

BÖLÜM II

İnsancıl Hukuk, Savaş ve Kuvvet Kullanımının Sınırlandırılması

A. İnsancıl Hukuk	85
1. İnsancıl Hukuk Düşüncesinin Doğuşu ve Kızılhaç Komitesi'nin Kuruluşu	88
2. Kanunlaştırma Çabaları, Sözleşmelerin Ortaya Çıkışı ve Uygulanması	89
3. Lahey ve Cenevre Hukukları.....	92
i. Lahey Hukuku	92
ii. Cenevre Hukuku	93
B. Savaş ve Silahlı Çatışma	94

1. Kuvvete Başvurma Hakkının Sınırlandırılması ve Yasaklanması.....	97
2. Milletler Cemiyeti Misakı.....	97
3. Lokarno Andlaşması	100
4. Kellogg-Briand Paktı	101
5. Birleşmiş Milletler Anlaşması.....	102
C. Silahlı Çatışmaların Sınıflandırılması.....	105
1. Uluslararası Silahlı Çatışmalar	106
2. Uluslararası Olmayan Silahlı Çatışmalar	107
3. Uluslararasılaşmış Silahlı Çatışmalar	108
4. Uluslararası Terörizm.....	110
5. Müdahaleler.....	111

BÖLÜM III

Haklı Savaş Kuramının İnsancıl Hukuk Boyutu

A. Sivillerin Korunması	122
B. Sivil, Savaşan ve Hukuk Dışı Savaşan Ayrımı	124
C. Meşru Hedefe İlişkin Sınırlamalar	126
D. Tarafların Saldırıya İlişkin Yükümlülükleri.....	128
1. Saldırıda Bulunan Tarafın Yükümlülükleri	129
i. Sadece Askeri Hedefe Saldırma Yükümlülüğü 129	
a. Hedefin askeri hedef teşkil ettiğinden emin olma yükümlülüğü	129
b. Sivil halka verilebilecek zararları en aza indirmeye yükümlülüğü	131
c. Zararın aşırı olma olasılığı durumunda saldırıdan vazgeçme yükümlülüğü	131
ii. Orantılılık İlkesine Saygı Gösterme	131
iii. Ayrım Gözetmeyen Saldırı Yasağı.....	132

2. Saldırıya Uğrayan Devletin Yükümlülükleri.....	133
3. Savaşan Tarafların Kullandıkları Silahlara İlişkin Sınırlamalar.....	133
i. Biyolojik Silahlar	134
ii. Kimyasal Silahlar	134
iii. Nükleer Silahlar.....	135
iv. Kara Mayınları.....	135
E. İşgal Eden Devletin Egemenliğindeki Sivillerin Korunması ve Ciddi İhlal.....	136
1. Yaşam Hakkı	137
2. İşkence ve Kötü Muamele Yasağı	138
3. Yargılama Güvenceleri	139
F. Sivil Statünün Sağladığı Korumanın Kaybedilmesi.....	140
1. Mutlak Kayıp-Düşmanca Eyleme Doğrudan Katılma	140
2. Kısmen Mahrumiyet-Milli ve Askeri Güvenliğe Zarar Verici Eylemler.....	141
3. Olası Zararlar	141
SONUÇ	143
Ek 1: Görünmez Kurşun Çocuk!.....	149
Ek 2: Arap Baharı	153
Ek 3: Militarizmin Mantıksal Evrimi ve Modern Devlet	159
Ek 4: Bitmeyen Oyun	163
KAYNAKÇA	169